

IV. CENY

A. Spotřebitelské ceny

Průměrná meziroční míra inflace v roce 2005 byla 1,9 %, což je o 0,9 procentního bodu méně než v roce 2004. Na zpomalení cenového růstu v roce 2005 se podílely zejména tržní ceny, které vzrostly o 0,7 %, zatímco administrativně ovlivňované ceny vzrostly o 5,8 %.

Ve **4. čtvrtletí 2005** došlo ke zrychlení meziročního růstu hladiny spotřebitelských cen. Spotřebitelské ceny vzrostly ve 4. čtvrtletí 2005 proti stejnému období minulého roku o 2,4 %, což je o 0,5 procentního bodu více než ve 3. čtvrtletí 2005. Na zrychlení meziročního cenového růstu se podílel zejména vývoj cen ve dvou oddílech spotřebního koše, a to bydlení, voda, energie, paliva a rekreace a kultura. V bydlení došlo od října k výraznému zvýšení cen zemního plynu (meziměsíčně o 17,4 %), v oddíle rekreace a kultura se zvýšily koncesionářské televizní a rozhlasové poplatky. To se projevilo i ve zrychlení meziročního růstu regulovaných cen na 8,0 % (ze 6,0 % ve 3. čtvrtletí), zatímco tržní ceny vzrostly stejně jako ve 3. čtvrtletí o 0,7 %.

Vývoj indexů spotřebitelských cen v roce 2005

v %

Oddíl	Stálé váhy 1999 v %	1.čtvrtletí	2.čtvrtletí	3.čtvrtletí	4. čtvrtletí	Rok
		stejně období předchozího roku = 100				
ÚHRN	100,00	101,6	101,6	101,9	102,4	101,9
Potraviny a nealkoholické nápoje	19,76	99,7	99,9	99,4	99,9	99,7
Alkoholické nápoje, tabák	7,92	103,8	101,4	100,1	100,4	101,4
Odivání a obuv	5,69	95,5	95,3	94,6	93,6	94,7
Bydlení, voda, energie, paliva	23,64	103,4	103,9	104,1	105,1	104,1
Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	6,79	97,8	97,9	98,0	98,2	98,0
Zdraví	1,44	107,8	107,7	107,6	107,4	107,6
Doprava	10,14	97,9	99,7	103,7	104,5	101,4
Pošty a telekomunikace	2,25	97,5	103,5	115,4	114,1	107,6
Rekreace a kultura	9,55	102,3	101,5	100,9	102,5	101,8
Vzdělávání	0,45	102,7	102,7	102,1	101,8	102,3
Stravování a ubytování	7,42	107,9	105,0	103,0	102,8	104,6
Ostatní zboží a služby	4,95	102,1	101,0	100,3	100,5	101,0

Na růst cen **bydlení** působilo zejména říjnové zvýšení cen zemního plynu, které dosáhlo ve 4. čtvrtletí meziročně 21,3 %, což je nejvíce za poslední čtyři roky. Ceny elektřiny vzrostly o 4,9 %, vodného o 4,5 %, stočného o 5,8 %, odvozu odpadků o 9,7 %.

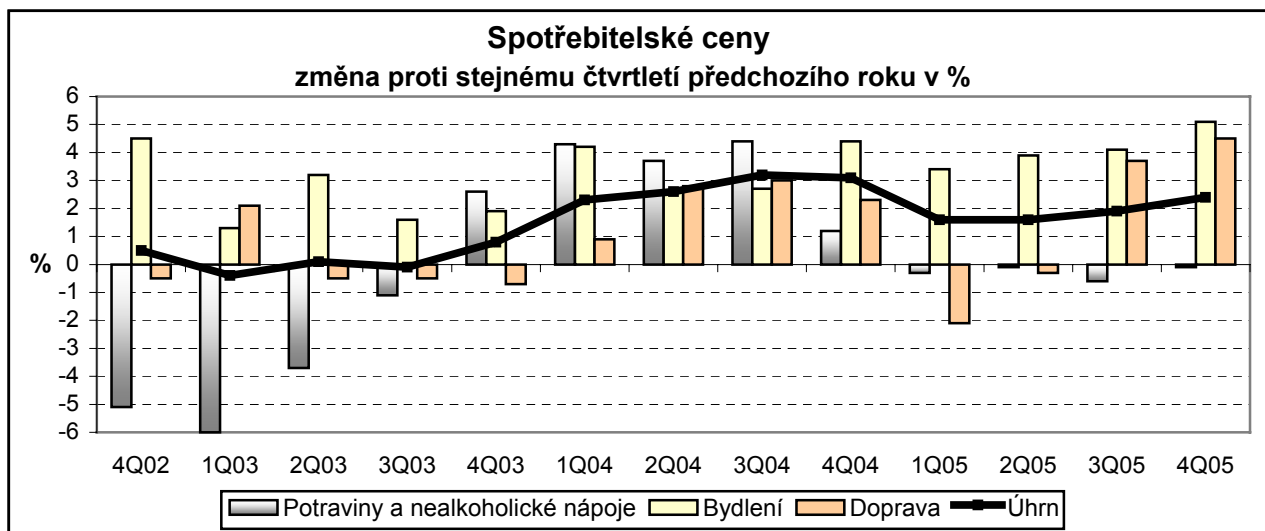
V oddíle **rekreace a kultura** ovlivnilo cenový růst zejména zvýšení koncesionářských poplatků za rozhlas o 21,6 % a televizi o 33,3 %. Vyšší byly i ceny rekreačních a sportovních služeb o 5,0 %, novin a časopisů o 3,5 %. Pokračoval pokles cen elektronických zařízení pro příjem, záznam a reprodukci zvuku a obrazu.

Vývoj cen v **dopravě** ovlivňovaly hlavně ceny pohonných hmot, které kulminovaly v září a přes jejich pokles v průběhu 4. čtvrtletí zůstaly meziročně vyšší o 12,5 % (téměř stejně jako ve 3. čtvrtletí). Ceny dopravních služeb vzrostly o 4,2 % (ze 3,4 % ve 3. čtvrtletí). Nižší než loni byly ceny automobilů, motocyklů a jízdních kol, i když v případě automobilů a motocyklů se tento pokles zmírnil.

Nejvyšší cenový růst byl v oddíle **pošty a telekomunikace**, kde ceny veřejných telekomunikačních služeb vzrostly o 14,8 % (v důsledku změny v paušálních poplatcích za provoz bytové telefonní stanice) a ceny poštovních služeb o 15,5 % vlivem zvýšení poštovních poplatků od února 2005.

Ceny **potravin a nealkoholických nápojů** zůstaly mírně nižší než ve stejném období roku 2004, přestože v říjnu a listopadu se dostaly nad úroveň stejných měsíců minulého roku. Nižší než loni byly ve 4. čtvrtletí zejména ceny mouky, vepřového masa, olejů a tuků, vajec, cukru. Naopak ceny rýže vzrostly o 6,5 %, hovězího masa o 3,7 %, jižního ovoce o 6,2 %, suchých plodů o 12,7 %, čerstvé zeleniny o 3,5 %.

Růst **cen zboží** úhrnem zrychlil na 1,6 % (z 0,9 ve 3. čtvrtletí) a **cen služeb** na 3,7 % (ze 3,5 % ve 3. čtvrtletí).

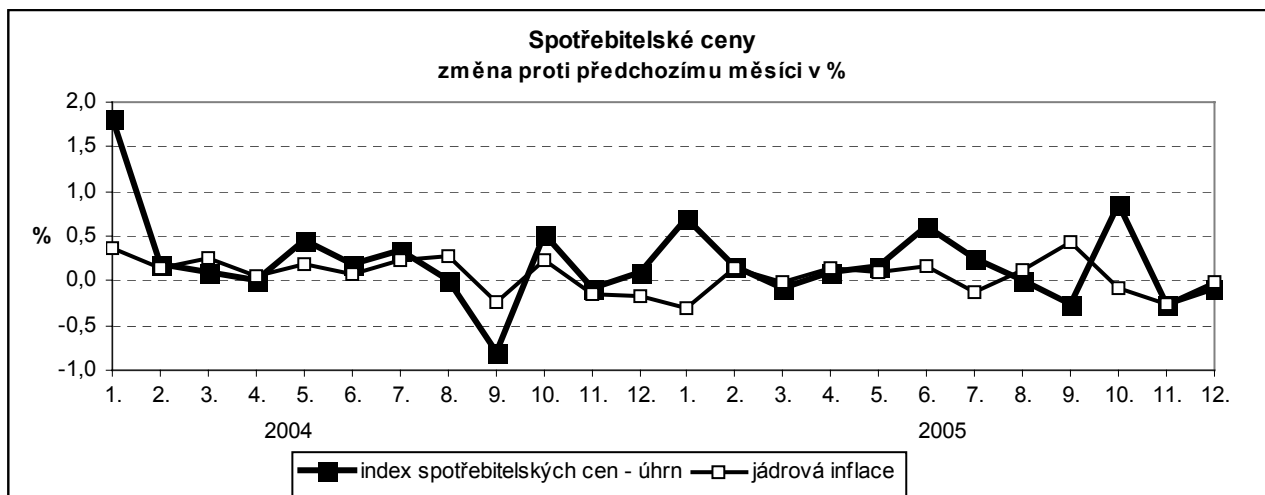
Vývoj spotřebitelských cen ve 4. čtvrtletí 2005 proti 4. čtvrtletí 2004 se projevilo zvýšením hladiny spotřebitelských cen u domácností **zaměstnanců** o 2,2 % a u domácností **důchodců** o 3,3 %. Rychlejší cenový růst nastal u domácností důchodců u téměř všech oddílů spotřebního koše. Výjimku tvořily ceny stravování a ubytování. Ceny potravin a nealkoholických nápojů klesly u obou typů domácností shodně o 0,1 %. Vyšší dopad na cenovou úroveň domácností důchodců mělo zejména zvýšení cen v oddíle bydlení, zdraví, doprava, pošty a telekomunikace. Naopak u domácností důchodců se v důsledku nižší váhy méně projevily poklesy cen některých položek (např. elektronická zařízení pro příjem, záznam, reprodukci obrazu a zvuku, osobní automobily.)

V roce 2005 působilo na vývoj administrativně ovlivňovaných cen zejména zvyšování cen zemního plynu, ke kterému docházelo od prvního měsíce každého čtvrtletí s výjimkou dubna, kdy naopak ceny zemního plynu mírně klesly. V 1. čtvrtletí vzrostly ceny elektřiny, poštovních služeb a poplatky v domovech důchodců. Ve 2. čtvrtletí došlo ke zvýšení cen veřejných telekomunikačních služeb (v důsledku změny v paušálních poplatcích za provoz bytové telefonní stanice), a ve 3. čtvrtletí vzrostly ceny za ubytování na koleji (v důsledku změny dotačního systému). Ve 4. čtvrtletí se zvýšily ceny zemního plynu, rozhlasových a televizních poplatků. Od července 2005 byla zvýšena spotřební daň tabákových výrobků, což se však nepatrně projevilo až v prosinci 2005.

Kromě administrativních zásahů v oblasti spotřebitelských cen ovlivňovaly až do dubna meziroční vývoj spotřebitelských cen změny sazeb DPH u služeb, ke kterým došlo v roce 2004. To se projevilo zejména zpomalováním čtvrtletního cenového růstu v oddílech veřejné stravování a ubytování a ostatní zboží a služby. Rovněž u tabákových výrobků, přestože jejich ceny byly (s výjimkou prosince 2005) stabilní, se zpomaloval jejich růst, což bylo ovlivněno postupným zvyšováním cen cigaret v roce 2004 v důsledku zvýšení spotřební daně od ledna 2004.

Z tržních cen ovlivňovaly cenový vývoj hlavně ceny pohonných hmot, které od meziročního poklesu v 1. čtvrtletí zaznamenaly zejména v druhé polovině roku výrazný růst. Naopak na snižování cenové hladiny působil mírný, ale soustavný pokles cen odívání a obuvi, bytového vybavení a zařízení domácnosti (zejména tzv. „bílého zboží“) a audiovizuálních přístrojů.

Průměrný meziměsíční přírůstek celkové hladiny spotřebitelských cen v roce 2005 byl (stejně jako v roce 2004) 0,2 %.

Průměrný meziroční přírůstek harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP) 25 členských zemí EU v roce 2005 byl podle předběžných údajů 2,2 %, pro původních 15 zemí EU činil 2,1 %. Dle metodiky HICP nejvíce vzrostly ceny v Lotyšsku (o 6,9 %). Z nových členských zemí zaznamenaly nejnižší růst ceny v České republice (o 1,6 %) a na Kypru (o 2,0 %). Z původních 15 zemí EU rostly nejrychleji ceny v Lucembursku (o 3,8 %) a Řecku (o 3,5 %); nejméně ve Finsku a Švédsku (shodně o 0,8 %). Meziroční růst HICP v roce 2005 v ČR ve výši 1,6 % je hodnota o 1,0 procentní bod nižší než hodnota HICP v roce 2004 a o 0,3 procentního bodu méně než přírůstek národního indexu spotřebitelských cen v roce 2005²¹.

²¹ Na rozdíl od národního indexu spotřebitelských cen jsou ve vahách HICP zahrnuty tržby za nákupy cizinců na území ČR, ale není v něm zahrnuto bydlení vlastníků. HICP je řetězový index, národní ISC je počítán na stálých vahách. Ostatní metodické postupy jsou shodné.

B. Ceny výrobců, služeb a investic

Ve 4. čtvrtletí 2005 se proti stejnému období předchozího roku nejvíce zvýšily ceny v lesnictví (o 7,7 %), dále ceny stavebních prací (o 2,5 %) a tržních služeb (o 2,3 %). Ceny průmyslových výrobců dosáhly stejné úrovně jako ve 4. čtvrtletí 2004, zatímco ceny zemědělských výrobců se snížily (o 5,9 %).

Vybrané indexy cen výrobců v roce 2005

	1. čtvrtletí 2005	2. čtvrtletí 2005	3. čtvrtletí 2005	4. čtvrtletí 2005	klouzávy průměr ¹⁾
	stejně období předchozího roku = 100				
Ceny zemědělských výrobců	89,2	85,9	91,2	94,1	90,8
Lesnictví	103,3	104,9	104,8	107,7	105,2
Ceny průmyslových výrobců	106,9	104,1	101,3	100,0	103,0
Ceny stavebních prací	104,1	102,8	102,5	102,5	103,0
Ceny tržních služeb	101,3	101,8	102,4	102,3	101,9

¹⁾ podíl průměrů bazických indexů (prosinec 1999 = 100) za posledních 12 měsíců a předchozích 12 měsíců

Ceny zemědělských výrobců se ve 4. čtvrtletí roku 2005 snížily o 5,9 % (pokles cen se však zpomaloval, ve 2. čtvrtletí činil ještě 14,1 %). Klesly ceny rostlinných výrobků o 10,1 %, přičemž i jejich tempo poklesu se v průběhu roku snižovalo (v 1. čtvrtletí o 38,2 %, ve 3. čtvrtletí o 21,6 %). Zlevnily brambory (o 17,4 %), obiloviny (o 13,1 %) a olejníny (o 5,5 %). Naopak zdražila zelenina (o 30,0 %) i ovoce (o 18,9 %). Ceny živočišných výrobků se snížily o 3,7 % (v 1. a 2. čtvrtletí ještě rostly, o 10,9 % a 2,4 %, ve 3. čtvrtletí již pokles o 1,6 %). Klesly ceny prasat (o 10,5 %), drůbeže (o 5,9 %) a vajec (o 4,9 %), naproti tomu vzrostly ceny jatečného skotu (o 6,4 %) a mléka (o 0,2 %).

Index cen lesnictví se ve 4. čtvrtletí roku 2005 zvýšil o 7,7 % (v roce 2004 naopak klesl o 1,6 %), neboť vzrostly ceny listnatého surového dříví o 13,5 %, ceny jehličnatého o 6,7 %.

Ceny průmyslových výrobců byly ve 4. čtvrtletí 2005 na stejné úrovni jako ve 4. čtvrtletí roku 2004. V průměru za celý rok meziročně stouply o 3,0 % (v roce 2004 o 5,7 %). V průběhu roku 2005 růst postupně zeslabil, až na konci roku přešel v meziroční pokles. Zatímco ještě v lednu byly ceny meziročně vyšší o 7,2 %, v listopadu už dosáhla cenová hladina úrovně roku 2004 a v prosinci se dostala až pod úroveň minulého roku (pokles o 0,3 %).

Zmírňoval se především meziroční růst cen v odvětví základních kovů, hutních a kovodělných výrobků. Zatímco ještě v 1. čtvrtletí byly ceny v tomto odvětví vyšší o 26,2 %, ve 4. čtvrtletí se už dostaly o 5,0 % pod úroveň stejného čtvrtletí roku 2004. Rovněž se zvolnil růst cen v odvětví koksu a rafinérských ropných výrobků na 8,6 % ve 4. čtvrtletí, ze 31,9 % v 1.čtvrtletí. Vývoj cen v těchto odvětvích byl pod silným vlivem cen na světových trzích. Výrazně se v roce 2005 zpomalil růst dovozních cen rud kovů na 19,6 % (z 56,2 % v roce 2004).

Naproti tomu v roce 2005 zesílil růst cen v odvětví elektřiny, plynu a vody. Ve 4. čtvrtletí byly ceny v tomto odvětví meziročně vyšší o 7,3 %, což je o více než polovinu větší nárůst než ve 4. čtvrtletí 2004, kdy činil 3,3 %. Ve 4. čtvrtletí byly ceny elektřiny vč. rozvodu vyšší o 8,2 % a tepla o 6,4 %. Významné bylo také zvýšení cen uhlí, lignitu a rašeliny, o 3,3 %.

Dopad vysokých cen energií na celkovou cenovou hladinu tak v roce 2005 zesílil. Na druhé straně byl tlumen klesajícími cenami potravin. Ve 4. čtvrtletí byly ceny v odvětví potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků nižší o 2,9 % (naopak v roce 2004 patřily k významným inflačním faktorům). Levnější byla především průmyslová krmiva o 12,8 %, mlýnské a škrobárenské výrobky o 9,2 %, oleje a tuky o 4,3 %, maso a masné výrobky o 2,6 %. V nižší úrovni cen potravin se ve 4. čtvrtletí odrazily nižší ceny zemědělských výrobců a to jak rostlinných, tak i živočišných výrobků.

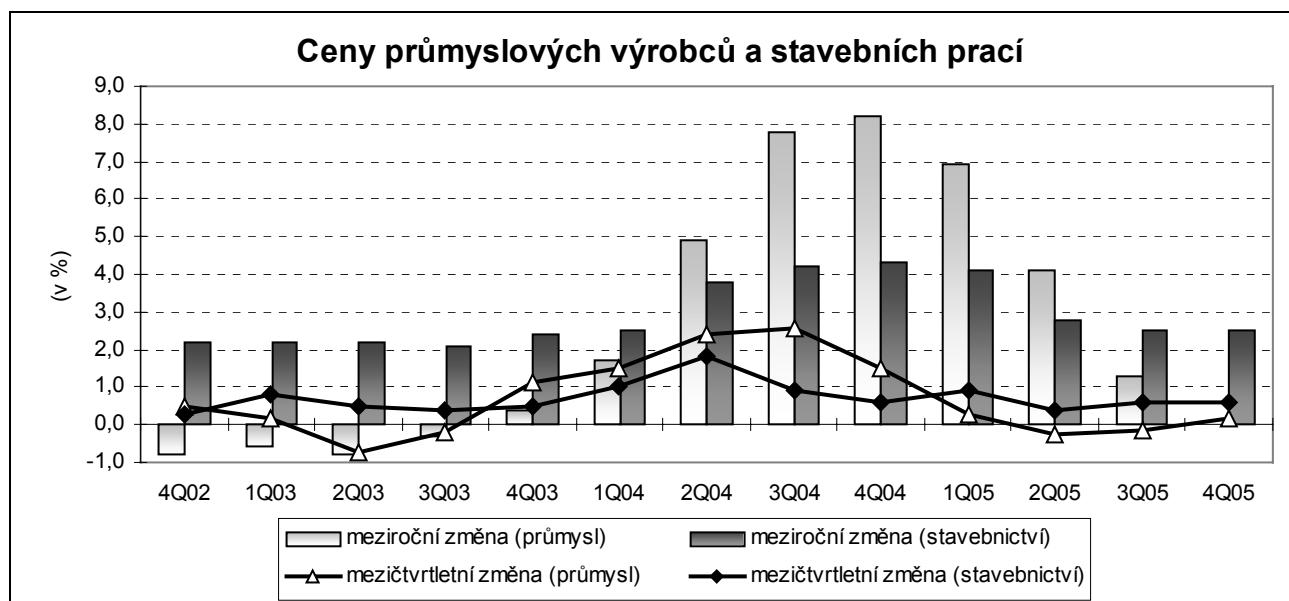
Došlo také k poklesu cen dopravních prostředků, ve 4. čtvrtletí o 1,6 % (v ročním průměru o 2,1 %), z toho motorová vozidla zlevnila o 2,7 % a díly motorových vozidel o 2,5 %).

Ve srovnání s Evropskou unií rostly v roce 2005 ceny průmyslových výrobců v ČR meziročně poněkud pomaleji než za celou EU 25 (předběžná data). Zatímco v EU 25 stouply o 5,2 %, v České republice to bylo o 3,0 %. Stejně stouply i ceny ve Francii (o 3,0 %) a podobně i v Rakousku (o 3,3 %). Na Slovensku se v té době zvýšily o 4,7 % a v Německu o 4,6 %. Nejvíce vzrostly ve Spojeném království (o 10,9 %) a v Maďarsku (o 8,4 %). Nižší růst než v ČR byl zaznamenán ve Finsku (zvýšení o 1,8 %), dále v Polsku a Irsku (zvýšení o 2,1 %) a ve Slovinsku (o 2,8 %). Pod úrovní stejného období minulého roku nebyly ceny v žádné členské zemi.

Ceny hmotných investic byly ve 4. čtvrtletí 2005 meziročně v úhrnu vyšší o 0,4 %. Ceny budov, hal a staveb stouply o 2,5 %, ceny strojů, přístrojů, zařízení, inventáře a dopravních prostředků naopak klesly o 1,4 %.

Ceny stavebních prací se v 4. čtvrtletí roku 2005, v porovnání se stejným obdobím minulého roku, zvýšily o 2,5 %, přičemž nejvíce vzrostly ceny za konstrukce a práce na stavbě vedení dálkových trubní plynu, nafty a ostatních

(shodně o 5,6 %) a za lešenářské práce (o 5,4 %). Ceny materiálových vstupů stavebních děl se mírně snížily o 0,4 %, naopak růst byl charakteristický pro náklady stavební výroby, jež vzrostly o 1,4 %.

Celkový **index cen tržních služeb** v podnikatelské sféře ve 4. čtvrtletí roku 2005 meziročně vzrostl o 2,3 %. Zvýšily se ceny služeb pošt a telekomunikací (o 3,4 %), následované cenami vnitrostátní nákladní dopravy (vzrostly o 2,4 %), podnikatelských služeb a služeb v oblasti nemovitostí a pronájmu (o 2,0 %) a rovněž cenami v peněžnictví (o 1,9 %) a v pojišťovnictví (o 1,2 %).

V roce 2005 se proti předchozímu roku nejvíce zvýšily ceny v lesnictví (o 5,2 %), dále pak ceny průmyslových výrobců a stavebních prací (shodně o 3,0 %), tržních služeb (o 1,9 %). Ceny zemědělských výrobců se snížily (o 9,2 %).

C. Ceny vývozu a dovozu zboží

V průměru za 4. čtvrtletí 2005 se meziročně dovozní ceny zvýšily o 1,7 %, zatímco vývozní ceny se snížily o 2,7 % a klesaly tak již třetí čtvrtletí. Ve 4. čtvrtletí se v meziročním cenovém vývoji zahraničního obchodu projevilo několik převažujících vlivů: oslabení koruny vůči dolaru a zároveň její posílení vůči euru a dále pak pokračující růst cen nerostných paliv na světových trzích. V dovozu se ve 4. čtvrtletí 2005 nejvíce zvýšily ceny nerostných paliv o 36,3 %. Ceny strojů a dopravních prostředků se snížily o 2,1 %. Rovněž ve vývozu rostly zejména ceny nerostných paliv – o 8,4 %. Vývozní ceny strojů a dopravních prostředků se snížily o 2,4 %.

Směnné relace dosáhly meziročně ve 4. čtvrtletí 2005 negativní hodnoty 95,7 % (nejnižší hodnota čtvrtletních meziročních směnných relací od cenové revize v roce 2001) a v porovnání s 3. čtvrtletím se tak snížily meziročně o 1,3 p.b. Hodnota směnných relací byla nízká zejména ve skupinách nerostná paliva - 79,5 % a polotovary - 95,6 %. Hodnota směnných relací skupiny stroje a dopravní prostředky dosáhla 99,7 % a v porovnání s 3. čtvrtletím se snížila o 0,4 p.b. Z významnějších skupin byla hodnota směnných relací pozitivní zejména ve skupině hotové výrobky -106,7 %.

Meziměsíčně se dovozní ceny v průměru za 4. čtvrtletí zvyšovaly o 0,1 %, vývozní ceny se v průměru snižovaly o 0,2 %.

Světové ceny průmyslových surovin a potravin, měřené indexem ČSÚ, byly v průměru za 4. čtvrtletí 2005 meziročně vyšší o 34,1 %. Hlavním důvodem byl vysoký meziroční čtvrtletní růst cen ropy a plynu (v úhrnu o 38,5 %, z toho ceny ropy Brent o 29,2 % a zemního plynu o 50,2 %). Meziročně rostly významně také ceny kovů - o 16,5 %, tedy více než v předchozích čtvrtletích.

Vývoj cen v zahraničním obchodě

Stejně období předchozího roku = 100

	1. čtvrtletí 2005	2. čtvrtletí 2005	3. čtvrtletí 2005	4. čtvrtletí 2005	klouzávý průměr v prosinci ¹⁾
Ceny dovozu	98,8	100,2	100,6	101,7	100,3
Ceny vývozu	100,1	99,3	97,6	97,3	98,6
Směnné relace	101,3	99,1	97,0	95,7	98,3
Světové ceny (index ČSÚ)	137,2	139,7	142,6	134,1	138,3

1) Podíl průměrů bazických indexů (průměr roku 1999=100) za posledních 12 měsíců a předchozích 12 měsíců

V průměru za rok 2005 se meziročně dovozní ceny zvýšily o 0,3 % (v roce 2004 o 1,6 %), zatímco vývozní ceny se snížily o 1,4 % (v roce 2004 rostly o 3,7 %). Důvodem tohoto nižšího růstu (resp. poklesu) cen zahraničního obchodu bylo zejména výraznější posílení koruny vůči hlavním zahraničním měnám v porovnání s rokem 2004. U dovozních cen se v roce 2005 nejvíce zvýšily ceny nerostných paliv - o 29,2 %. Dovozní ceny strojů a dopravních prostředků se v roce 2005 snížily o 4,0 %. Rovněž u vývozních cen rostly v roce 2005 nejvíce ceny nerostných paliv – o 16,5 %. Vývozní ceny strojů a dopravních prostředků se v roce 2005 snížily o 4,0 %.

Směnné relace se v průběhu roku postupně snižovaly a dosáhly v průměru za rok 2005 hodnoty 98,3 % (102,1 % v roce 2004). Z významnějších sledovaných skupin byla nejvyšší hodnota směnných relací ve skupinách hotové výrobky a chemikálie (105,2 %, resp. 103,4 %). Hodnota směnných relací byla nejnižší ve skupině nerostná paliva – 90,2 %. Stroje a dopravní prostředky dosáhly hodnoty směnných relací 100,0 % (o 1,7 p.b. méně než v roce 2004).

Meziměsíčně se dovozní ceny v průměru za rok 2005 zvýšily o 0,2 %, vývozní ceny se naopak v průměru o 0,2 % snížily.

Světové ceny průmyslových surovin a potravin, měřené indexem ČSÚ, se v průměru za rok 2005 meziročně zvýšily o 38,3 % (v roce 2004 o 18,9 %). Hlavním důvodem tohoto vývoje byl růst cen ropy a zemního plynu v důsledku nízkých zásob této suroviny, bezpečnostní situace některých významných producentů zemí a zvýšené poptávky. V úhrnu se ceny těchto komodit zvýšily v roce 2005 v průměru meziročně o 46,3 %, z toho ropy Brent o 45,1 % a zemního plynu o 47,9 %. Významně rostly i ceny kovů - v roce 2005 byly meziročně vyšší o 13,2 %. Snižovaly se zejména ceny textilních surovin, kůže a dřeva.

